

О. І. Шаблій, І. П. Ковальчук

Полянський Юрій Іванович

ПОЛЯНСЬКИЙ ЮРІЙ ІВАНОВИЧ (06. 03. 1892, с. Жовтанці Жовківського пов., нині Львівського р-ну Львівської обл. — 19. 07. 1975, Буенос-Айрес) — географ, геоморфолог, геолог, археолог. Доктор географії (1928), професор (1930), академік АН Аргентини (1956). Дійсний член НТШ (1927). Навчався у Віденському університеті, закінчив Львівський університет (1918). Під час 1-ї світової війни служив поручником гарматного полку в австрійській армії. Брав активну участь у визвольних змаганнях 1917—21, зокрема за встановлення ЗУНР, був старшиною УГА і одним із організаторів УВО. 1921—37 учителював у Першій академічній гімназії, водночас 1921—23 був професором Українського таємного університету, 1933—37 — Греко-католицької богословської академії у Львові. Від 1928 — директор Природознавчого музею НТШ. 1937—39 виконував обов'язки інспектора середніх шкіл. 1939—41 — завідувач кафедри географії Львівського університету. Під час німецької окупації Львова від червня до вересня 1941 був головою Тимчасової управи. 1941—45 — член Українського центрального комітету під керівництвом [В. Кубійовича](#). 1943 виїхав до Кракова (Польща), згодом до Відня (очолив представництво Українського центрального комітету). 1945—47 — професор Українського вільного університету в Німеччині (Мюнхен). Від 1947 — в Аргентині, де працював у Державному геологічному інституті, від 1956 був професором Державного університету в Буенос-Айресі. Досліджував проблеми геоморфології, четвертинної геології та археології Поділля, басейну Дністра та Західного Полісся, в еміграції — геологію, геоморфологію та неотектоніку Аргентини. Вперше стратиграфічно розчленував товщу лесів на 3 різновікові горизонти, пов'язав їх утворення з еволюцією рельєфу (насамперед зледенінням та формуванням терас), тектонічними рухами. Реконструював палеогеографічні умови (клімат, фауна і флора плейстоцену),

характер рельєфу та екзогенних процесів. В басейні Дністра відкрив понад 70 палеолітичних стоянок, зокрема мустьєрські та верхньопалеолітичні стратифіковані. Обґрунтував класифікацію поселень палеолітичної людини, знайшов залишки кроманьйонця біля с. Валява Перемиського пов. (нині Польща). Вивчав геологічну будову Західного Полісся, склав геологічну карту цього регіону. В Аргентині проводив дослідження в пустелі Мендоза, інших районах Анд, розробляв проблеми геологічної будови, стратиграфії, блокових рухів, генезис рельєфу. Брав участь у підготовці Енциклопедії українознавства.

Основні праці

Неолітичні обсидіяни Східної Галичини // Зб. НТШ. Л., 1925. Т. 23—24; Нові дані про плейстоцен Бесарабії // Зб. Фізіогр. комісії НТШ. Л., 1927. Вип. 2; Neue Paläolithstationen Podolines // Ibid. 1927. Heft 7; Подільські етюди. Тераси, леси і морфологія Галицького Поділля над Дністром // Зб. Матем.-природописно-лікар. секції НТШ. Л., 1929. Т. 20; Реконструкція географічних умов раннього палеоліту Подільсько-Бесарабської провінції // Пр. Геогр. комісії НТШ. 1935. № 1; Flujos rápidos de escombros. Buenos Aires, 1966.

Бібліографічний опис:

Полянський Юрій Іванович / О. І. Шаблій, І. П. Ковальчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2023. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-880804>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).